

Nenorime būti abejingi

Vytenis Breiva

Aš esu iš tos kartos, kuri, septynmečiais būdama, ant Gedimino pilies prastos kokybės pieštukais stropiai spalvinome raudona – balta – žalia ir, dar stropesniems mokytojams diriguojant dainavome „Šitą laimę ir dainas Partija mums davė...“ Tai buvo laikas, kai iš aukštų tribūnų vadovai pompastiškai didžiavosi dideliais laimėjimais, dienos, kai žmonės nebyliai sėdėdavo iškilminguose susirinkimuose, komjaunuoliai konferencijose siūlydavo į garbės prezidiumą visą TSKP CK Biurą ir asmeniškai Leonidą Iljičių, o prasiveržęs nevirties ir pilietinės tiesos žodis buvo apšaukiamas provokacija ir dar baisiau. Tačiau atėjo persitvarkymo ir atgailos metas, ir lenkiame galvas prieš paprastą kaimo žmogų, darbininką, Jie tais laikais išsaugojo savo vertingąsias savybes – dorą, darbštumą, toleranciją ir šviesų tikėjimą atgimimu...

Vis prisimenu uteniškių susitikimą su publicistu Stasiu Kašausku. Šis susitikimas ne tik mūsų rajone, bet ir respublikinėje spaudoje susilaukė plataus atgarsio. S. Kašauskas uteniškiams su giliu jautrumu kalbėjo apie tuos, kurie pavertė kaimo žmogų darbo jėga, negailestingai eikvojančia savo vienintelį brangiausią turtą – sveikatą. Apie kokius laimėjimus galima kalbėti, kada kaimo žmogus, gamindamas maisto produktus, negali jų nusipirkti vietos parduotuvėje, kada paskutinius savo sveikatos išteklius atiduoda, kad galėtų padėti atžaloms, už ubagišką algą negalinčioms sudurti galą su galu, deja, labai dažnai ir nesuprantančioms savo tėvų nebylios aukos... Kiek jų, atplėštų nuo mūsų lietuviškos maitintojos žemės, trinasi be vietos ir pašaukimo miesto eilėse butui gauti, automobiliui, baldams ir mėšai, kiekvieną dieną išdundančiai plačiuoju geležinkeliu, tam ir statytu...Kaip ir visur, Utenoje Sąjūdis pirmuosius žingsnius žengė nelengvai. Metų metais skiepyta baimė neleido daugeliui dorų žmonių švaria sąžine, gera nuotaika įsijungti į šią veiklą. Mes stiprėjome su kiekviena respublikinės iniciatyvinės grupės pergale. Išsiugdė ištisa karta mankurtų, žmonių, kurie tapo abejingi savo praeičiai, istorijai, kurie tapo panašūs į augalus pakenktomis šaknimis. Ar gali toks augalas suklestėti, pražysti nuostabiausiais žiedais? Manau, kad ne. Būtina kuo greičiau atsisakyti tų prietarų – kirminų, kurie graužia mūsų suklestėjimo šaknis. Man skaudu, kad į Sąjūdžio veiklą dar tiek mažai įsijungia TSKP narių. O juk jie turėjo pirmieji įsijungti į šį atgimimą. Argi ne partija, ne jos lyderis M. Gorbačiovas skelbė persitvarkymo idėjas. Laužyti susikūrusius mąstymo stereotipus labai sunku, tačiau būtina. To reikalauja laikmetis, persitvarkymo idėjos, tautos atgimimas. Ligoniu labai skauda, kai chirurgas laužo blogai suaugusį kaulą, tačiau jis laužo tam, kad vėl suaugtų taisyklingai, kad ligonis neliktų invalidas, o galėtų atsigauti ir tapti sveiku, kūrybingu ir darbingu piliečiu. Ir jeigu mes norime, kad visos kultūringos Europos tautos nelaikytų mūsų „invalidu su pašlijusia ekonomika ir pragyvenimo lygiu“, siūlau gerai pamąstyti...

Deja, mūsų rajono Sąjūdžio iniciatyvinei grupei teko patirti kai kuriuos nemalonius nesusipratimus. Nejaukiai visoje respublikoje nuskambėjo dviratininkų ekologinio žygio dalyvių (prie šio žygio, beje, aktyviai prisidėjo Lietuvos komjaunimo CK) sutikimas. Šiandien žinome šio „nesusipratimo“ kaltininkus, apie tai skelbiame savo stende prie universalinės parduotuvės, tačiau kiek laiko prireikė išsiaiškinti tikruosius kaltininkus. Ir tai šiandien, visiško viešumo sąlygomis...

Lenino keliu, 1988, lapkr. 19